

Päivitetty 27.10.2014

Finnwatchin tutkijan Andy Hallin oikeudenkäynti

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

1. Mistä oikeusprosessissa on kyse?

Siirtolaistutkija Andy Hall toimi Finnwatchin tutkimuskoordinaattorina vuonna 2012. Hän teki työntekijähaastatteluihin perustuvaa kenttätutkimusta raporttiin *Halvalla on hintansa*, jossa tarkasteltiin muiden yritysten ohella Thaimaassa sijaitsevaa Natural Fruit -tehdasta, joka tuotti suomalaisten kauppojen omien merkkien tuotteissa käytettävää ananasmehutiivistettä.

Finnwatchin tutkimus julkaistiin tammikuussa 2013. Työntekijähaastattelujen perusteella se nosti esiin vakavia ihmisoikeusloukkauksia kyseisellä tehtaalla. Natural Fruit vastasi kritiikkiin haastamalla Andy Hallin yksityishenkilönä oikeuteen. Finnwatchia ei haastettu oikeuteen vaikka järjestö vastasi raportin kirjoittamisesta ja julkaisusta.

Ensimmäinen kunnianloukkaussyytteitä käsitellyt oikeudenkäynti pidettiin Thaimaassa 2.–10.9.2014, ja se käsiteli Andy Hallin AlJazeeralle antamaa haastattelua (nähtävissä osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=IgJ9RsItvO8>). Natural Fruitin mukaan Andy Hall on yrittänyt tahallisesti vahingoittaa yrityksen mainetta levittämällä virheellistä tietoa yrityksen työoloista. Ensimmäisestä oikeusjutusta annetaan tuomio keskiviikkona 29.10.2014.

Toinen oikeusjuttu, joka käsittelee itse Finnwatchin raportin julkaisua, alkaa 30.10. Thaimaan Nakhon Pathomin oikeusistuimessa. Kyseisen oikeusjutun syytteet liittyvät kunnianloukkaukseen ja Natural Fruit vaatii Andy Hallilta 10 miljoonan dollarin korvauksia. Kolmas oikeusjuttu, joka sisältää kunnianloukkaus- ja tietokonerikossyytteet, käynnistyy 17.11. Etelä-Bangkokin rikostuomioistuimessa. Neljännen Natural Fruitin käynnistämän oikeusjutun ajankohta ei ole vielä varmistunut.

2. Mikä syytteiden takana oleva Natural Fruit on?

Natural Fruit on ananasmehutuotteita valmistava yritys, joka kuuluu NatGroup-konserniin. Muita yrityskonserniin kuuluvia yhtiöitä ovat kuivattuja hedelmiä ja aloevera-tuotteita tuottavat Prafic ja Prafic 2005. Vuonna 2012 Natural Fruit toimitti raaka-aineita SOK:n, Keskon ja Tugo Logisticsin omien merkkien ananasmehuihin, joita valmisti Suomessa VIP-Juicemaker Oy.

Natural Fruitin omistaja **Wirat Piyapornpaiboon** on Thaimaan entisen työministerin ja Demokraattipuolueen pääsihteerin Chalermchai Sri-Onin veli. Natural Fruit on vahvassa asemassa Thaimaan ananasteollisuudessa. Natural Fruitin omistaja Wirat on ananastuottajien etujärjestö Thai Pineapple Industry Association TPIA:n puheenjohtaja. TPIA edustaa yli 60 ananastuotetta valmistavaa yritystä.

3. Mitä 2.–10.9. pidetyssä oikeudenkäynnissä tapahtui?

Aljazeeralle annettua haastattelua käsittelevä Prakanongin siviilituomioistuimessa pidettävä oikeudenkäynti alkoi tiistaina 2.9. ja päättyi keskiviikkona 10.9. Ensimmäisen kolmen päivän aikana Natural Fruit ja yleinen syyttäjä kävivät läpi omaa todistusaineistoaan ja todistajiaan. Puolustuksella oli tällöin myös mahdollista ristikuulustella todistajia. Natural Fruitin puolesta todistajina kuultiin tehtaan thaimaalaisia työntekijöitä, tutkijoita ja viranomaisia sekä sveitsiläisen

auditointiyrityksen SGS:n raportteja.

Perjantaista 5.9. alkaen puolustus esitteli omia todisteitaan ja todistajiaan. Puolustus kuuli Natural Fruitin entistä tehtaalta paennutta työntekijää, tutkijoita, yritysten edustajia, AlJazeeran toimittajaa Wayne Hayta sekä Finnwatchin toiminnanjohtajaa Sonja Vartialaa.

Suomen Bangkokin suurlähetystö osallistui oikeudenkäyntiin. Oikeudenkäyntiä valvoi ammattiliittojen maailmanjärjestö IUF:n toimeksiannosta The International Centre for Trade Union Rights ICTUR. Myös Britannian Thaimaan lähetystö sekä Australian lähetystö osallistuivat oikeudenkäyntiin observoijina.

4. Ovatko Finnwatchin Natural Fruitia koskevan raportin löydökset virheellisiä?

Finnwatchin vuonna 2013 julkaistu *Halvalla on hintansa* -raportti ja siinä esitellyt löydökset perustuvat Natural Fruitin työntekijöiden haastatteluihin. Finnwatchin tutkimustoiminnan eettisen ohjeen mukaisesti Natural Fruitia kontaktoitiin tutkimuksen teon aikana lukuisia kertoja sähköposteilla, puhelimitse ja faksilla mutta se kieltäytyi tapaamasta tutkijoita ja keskustelemasta tehtaan työoloista.

Natural Fruit ei ole koskaan pyytänyt oikaisemaan raporttia tai esittänyt Finnwatchille mitään vastausta raportin löydöksistä.

Finnwatch ei ole ainoa taho, joka on tarkastellut Natural Fruitin työoloja. Toimittaja Hanna Nikkanen haastatteli itsenäisesti tehtaan entisiä työntekijöitä ja Apu-lehti julkaisi Nikkasen haastatteluihin perustuvan artikkelin samana päivänä Finnwatchin tutkimuksen kanssa. Myös AlJazeera on haastatellut Natural Fruitista paennutta työntekijää. Natural Fruitin työntekijää haastateltiin myös Finnwatchin vuonna 2013 julkaisemaan lyhytdokumenttiin. Ulkopuolisten toteuttamat haastattelut ovat vahvistaneet Finnwatchin löydökset.

Tammikuussa vuonna 2013 Thaimaan työviranomaiset toteuttivat tarkastuksen Natural Fruitin tehtaalla. Tarkastusraportti löysi lukuisia puutteita tehtaalta: erilaisia laittomia vähennyksiä palkoista, laittoman pitkiä ylitoita, puutteita wc-tiloissa ja wc-käyntien rajoituksia. Raportti ei kuitenkaan tarkastellut tehtaan maksamia palkkoja vuonna 2012 eikä raportista käy ilmi tehtiinkö tarkastus ilman ennakkoilmoitusta tehtaalle. Finnwatch ja Ihmisoikeusliitto ovat arvostelleet tarkastusraporttia vakavista puutteista ja pyytäneet lisätietoa raportista. Thaimaan viranomaiset eivät ole vastanneet tiedusteluihin.

Vuonna 2014 Finnwatch julkaisi seurantaraportin Natural Fruitin työoloista. Raportin mukaan ongelmat tehtaalla jatkuvat edelleen. Käynnissä olevan oikeusprosessin takia Andy Hall ei osallistunut seurantaraportin tekemiseen. Seurantaraporttia Natural Fruit kommentoi erittäin lyhyesti kiistäen kaikki laittomuudet.

5. Onko Natural Fruitin syytteissä perää?

Natural Fruit syyttää Andy Hallia siitä, että hän on tahallisesti halunnut vahingoittaa Natural Fruitia ja on aiheuttanut tehtaalle rahallisia tappioita. Syytteissä ei ole mitään perää.

Hallilla ei ole henkilökohtaista intressiä vahingoittaa yritystä. Tutkija ei ollut koskaan tavannut Natural Fruitin omistajia eikä ollut missään tekemisissä tehtaalla ennen Finnwatchin kenttätutkimuksen tekemistä. Finnwatch sai Natural Fruitin nimen ja osoitteen SOK:lta aloittaessaan selvittämään kaupan omien merkkien tuotteiden vastuullisuutta satunnaisesti

tutkimuksen kohteeksi valituissa tuotteissa.

Oikeudessa käsiteltiin todisteita siitä, että Finnwatchin tutkimus ei ole syypää Natural Fruitin taloudellisiin menetyksiin. *Halvalla on hintansa* -raportin ensimmäinen suositus kehottaa yrityksiä jatkamaan ostoja Natural Fruitista. Suomalaisista kaupparyhmistä SOK vieraili henkilökohtaisesti Thaimaassa vuonna 2013 ja tapasi Natural Fruitin. Vierailun aikana SOK vaati Natural Fruitia hankkimaan tehtaalleen kolmannen osapuolen tekemän auditoinnin. Tehdas kuitenkin kieltäytyi tästä.

SOK:n lisäksi Natural Fruitin asiakas israelilainen Prodalim on kertonut lopettaneensa kaupan Natural Fruitin kanssa koska tehdas ei ole hankkinut vastuullisuusauditointia.

Finnwatch katsoo, että Natural Fruit on itse omilla toimenpiteillään aiheuttanut kauppasuhteiden katkeamisen.

6. Voisiko Suomessa nostaa vastaavia syytteitä?

Suomen lain mukaan yrityksillä ei ole kunniaa, jota voitaisiin loukata eikä vastaavaa juttua voisi viedä Suomessa oikeuteen. Suomessa ei myöskään ole Thaimaan tietokonerikoslakia (Computer Crime Act) vastaavaa lainsäädäntöä.

Thaimaan em. lakeja on arvosteltu kansainvälisesti, sillä lait mahdollistavat sananvapauden rajoittamisen. Ihmisoikeusaktivisteja ja toimittajia on tuotu Thaimaassa oikeuden eteen tekaistuilla syytteillä.

Suomessa haastateltavilla voi perustellusta syystä olla oikeus lähdesuojaan esimerkiksi silloin kun heidän työpaikkansa tai turvallisuutensa on uhattuna. Lähdesuojalla on haluttu turvata lehdistön vapautta siitä näkökulmasta, että lehdistö voi paljastaa yhteiskunnallisia epäkohtia ilman, että tietolähde paljastuu. Lähdesuojaa pidetään tärkeänä osana vallankäytön valvontaa. Thaimaassa lähdesuojaa ei tunneta. Tämä on erittäin ongelmallista tilanteessa, jossa oikeus odottaa puolustuksen tuovan todistajiksi Finnwatchin haastatteluihin osallistuneita erittäin haavoittuvassa asemassa olevia työntekijöitä.

Finnwatchin tiedossa on, että Andy Hallin oikeudenkäynnissä kuultua Natural Fruitin työntekijää on häiritty hänen todistajanlausuntonsa takia.

7. Mitä mahdollisesta tuomiosta seuraisi?

Tuomioista voi seurata sakkoja, langetettavia vahingonkorvauksia tai vankeusrangaistuksia. Natural Fruit on vaatinut Hallilta yli seitsemän miljoonan euron korvauksia. Mikäli hänet todetaan syylliseksi, seurauksena voi olla myös seitsemän vuoden vankeustuomio.

Keskiviikkona 29.10. annettavasta tuomiosta voi seurata Hallille vuoden vankeusrangaistus ja 500 euron sakot.

Vaikka Hallia ei ole vielä todettu syylliseksi mihinkään, hänen passinsa on takavarikoitu ja hänet on pakotettu jäämään asumaan Thaimaahan. Andy Hallin koti sijaitsee Myanmarissa.

Syyskuussa 2014 Andy Hall sai, Britannian suurlähetystön pyynnöstä, passinsa takaisin Prakanongin oikeusistuimelta. Hall ei kuitenkaan ole saanut poistua vapaasti Thaimaasta ja viimeksi lokakuun alussa hänen työmatkansa Myanmarin estettiin oikeuden toimesta 29.10. luettavaan tuomioon vedoten.

8. Tuleeko Andy Hall saamaan Thaimaassa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin?

Thaimaan sotilasvallankaappauksen myötä Thaimaan perustuslaki on kumottu. Thaimaan lehdistövapaus on kansainvälisessä vertailussa sijalla 130 ja maa sijoittu kansainvälisessä korruptioindeksissä sijalle 102. Vertailun vuoksi Suomi oli lehdistövapausindeksissä sijalla 1 ja korruptioindeksissä sijalla 3.

Oikeusprosessissa on jo nyt ollut ongelmia. Syyskuussa 2013 Andy Hall yritettiin huijata poliisin toimesta allekirjoittamaan thainkielinen dokumentti, jossa hän tunnustaisi syyllisyytensä. Thaita sujuvasti puhuva Hall kieltäytyi ja teki valituksen epäasiallisesta kohtelusta muun muassa poliisin esikunnalle sekä Thaimaan kansalliselle ihmisoikeuskomissiolle. Ensimmäisen oikeusjutun aikana oikeusistunto keskeytettiin tulkauksessa olleiden ongelmien vuoksi. Andy Hallin puolustus ei myöskään saanut syyttäjän todisteena käyttämiä asiakirjoja englanninkielellä eikä niitä toimitettu puolustukselle riittävän ajoissa, jotta niitä olisi ollut mahdollista käännättää.

Yksityishenkilön oikeustaistelu isoa ja vaikutusvaltaista yritystä vastaan on valtava ponnistus. Finnwatch on sitoutunut tukemaan Andy Hallia kaikin mahdollisin keinoin ja on käyttänyt kymmeniä tuhansia euroja oikeudenkäyntiin. Oikeudenkäynti Thaimaassa voi kuitenkin kestää vuosia ja yritys on nostanut neljä erillistä kannetta. Oikeudenkäynnin vaikutus Andy Hallin elämään ja työhön sekä Finnwatchin toimintaan on valtava.

Ulkoministeriö on myöntänyt Finnwatchille 4 000 euroa ihmisoikeusjärjestöille tarkoitettua tukea oikeudenkäyntikuluihin.

9. Miten Andy Hallia vastaan nostettuun oikeusjuttuun on reagoitu Suomessa ja kansainvälisesti?

Finnwatch pitää Andy Hallia vastaan nostettua oikeusjuttua ihmisoikeuspuolustajan häirintänä. Tapaus on herättänyt kansainvälistä huomiota ja oikeusprosessi on tuomittu laajasti järjestöjen ja ammattiyhdistysliikkeen piirissä.

Ihmisoikeusjärjestöt ja ammattiliitot ovat ilmaisseet laajan tukensa Andy Hallille. Useat tahot vaativat oikeustoimien lopettamista ja puolueetonta tutkintaa Natural Fruitin toiminnasta:

– Ostoyhteenliittymä United Nordic sekä vastuullisuusverkostot Business and Social Compliance Initiative (BSCI) ja Ethical Trading Initiative (ETI) ovat vedonneet Thaimaan ananasteollisuuteen, jotta Andy Hallin syyteistä luovuttaisiin.

– Natural Fruitin tutkintaa on vaatinut kahdesti myös YK:n keskeisimpiin ihmisoikeuselimiin kuuluva ihmisoikeusvaltuutetun toimisto OHCHR. Ihmisoikeusraportojien allekirjoittamissa kirjeissä on vaadittu Thaimaalta selvitystä muun muassa Natural Fruit -tehtaan työolojen tutkimisesta.

– Elokuussa 2014 yli sata kansainvälistä järjestöä aloitti kampanjan, jolla vaaditaan Hallin syyteistä luopumista. Painostuksen kohteena on ananasteollisuuden etujärjestö TPIA, jonka jäsen ja puheenjohtaja Natural Fruit on.

Keskiviikkona 29.10.2014, päivänä jolloin Hallille luetaan tuomio ensimmäisestä oikeusjutusta, järjestetään tukimielenosoituksia Suomessa, Hollannissa, Britanniassa ja Yhdysvalloissa. Suomessa tapahtuma pidetään 29.10. klo 9 alkaen Thaimaan suurlähetystön edustalla (Bulevardi 12, Vanhan kirkkopuiston puolella). Puhujina paikalla kuullaan Finnwatchin toiminnanjohtaja Sonja Vartialaa, Ihmisoikeusliiton pääsihteeri Päivi Mattilaa, S-ryhmän vastuullisuusjohtaja Lea Rankista sekä PAMin edustajiston puheenjohtaja Joonas Tuomivaaraa.

Lisätietoja

1. Sonja Vartiala, toiminnanjohtaja, Finnwatch: +358(0)445687465, sonja.vartiala@finnwatch.org
2. Andy Hall, Migration Researcher: +66(0)846119209, andyjhall1979@gmail.com, twitter @atomicalandy
3. Nakhon Chomphuchart, Legal Advisor to Andy Hall: +66(0)818473086, nakhonct@gmail.com

Lisätietoa Andy Hallin oikeusjutusta: www.andyjhall.wordpress.com ja www.finnwatch.org/en